

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 17 (8126). ☆ 1997 смл олунһуу 13 күнэ. Чэппинэр. ☆ Сыһаната—1084 солкуобай

1996 СЫЛГА УЛУУС СОЦИАЛЬНОЙ-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БАЛАНЫННАТА

ТЫҘА ХАБАРЧЫСТЫБАТА

1997 сэл тохсунуу 1 күнүн туругуан тых ха
хаайыстыбалар сүөһү интэнтээн дьярыктанар
хаар-хактаммыт эппэтиннэстэх «Хадаар», «Чыалпа-
ра», «Мындааайы» табаарыстыбалар үлэли оло-
лор. «Харбала» акционернай общество 1996 сэл
ининэн ээһин-кууһун толору захсан учуоттан /ду-
дунна. Бу үс коллективнай предпринималарга ба-
рыта 370 киһи үлэлиринтэн 92-тэ дьахтар. «Мын-
дааайы» уонна «Чыалпара» табаарыстыбалар чи-
лэиннэрэ чааһынай сүөһүлэрин — 467 ынах сүөһүнү,
ити нһиттэн 265 ынаһыгы ынары, пайы быһыматынан
уопсай бас биллнэгэ холбоотулар. Ол эрээри сүөһү-
лэр чааһынай хотоннорго тураллар. Онон быһылты
кыстыкка коллективнай хаһаайыстыбалар 1948 ынах
сүөһүнү, 1764 сылгыны интэн туруораллар. Сыл
устата табаарыстыбаларга 162 ынах сүөһү, 48 сыл-
гы көннүүнэн өлүүтэ таһаарылыына. Ньирой дыа-
лабыай тахсыыта 67.8 бырыһыанга тэтиһэр, от-
тон Мындааайыга нһэ сүөһү алгарыттан ордуга
төрөөү биэрбэтэ. Кулун дымалабыай тахсыыта 77
бырыһыанга тэтиһэтэ, биһр ынахтан ортодуан
1783 кг уут ыанна.

1997 сэлт тохсунуу 1 күнүн туругуни хабилмөнтөр дьаһалтазарын специалистаре мынпыт учуоттарын быһыытынан, кэтэх хаһаайыстыбаларга, бааһынайдары киллэрэн туран, 21093 ынах сүөһү, ити иһиттэн 8083 ыанныын ынах, 2183 сибиниһэ, 6607 сылгы баар. Эбэтэр улууска баар ынах сүөһү уопсай ахсааныттан 91.4, сылгы 78.8 бырыһаана кэтэх хаһаайыстыба бас биллнэ буолар. Онон улуус үрдүнэн барыта 23070 ынах сүөһү, ити иһиттэн 8967 ыанныын ынах, 2229 сибиниһэ, 9601 сылгы нэтиллэн турар. 1995 сылы кытта тэҥнээтэххэ, ынах сүөһү ахсаана 69 төбөнөн аччата, сибиниһэ ахсаанын аһалык суоһунан күһэлэн 1376 төбөнөн сар-быйдылар, оттон ыанныын ынах ахсаана 434, сылгы 295 төбөнөн өбиллнэр.

Улууसा 5981 хайаайыстыба баарыттан 35 бырыһыана (2106 хайаайыстыба) одох сүөһүтэ суох, ол иһигэр улууе киинигэр 1476 хайаайыстыба. Тэһэһиэнэҥэрттэн Одьулууну ылар буоллахха, хайаайыстыбатын 33 бырыһыана ынах сүөһүтү иһигэр, 122 хайаайыстыба ынага суох.

«Якутагропромстрой» МПМК-та, «Якутводмелиорация» ПМК-та уонна улуустарыы потребовонно кэмэ хаһаайыстыбаларын эстилэр. Кинилэр сыл устата 94 сибиинньа оҥотун нэһилиэнньэбэз атыылаатылар, 223 төбөнү эмэ анаан өлөрдүлэр. Сыл бүтөһүгү софотох хааччахтамыт эппиэтинэстээх «Толбон» общество эрэ кэмэ хаһаайыстыбалаах.

Тохсуннуу 1 күнүн тургусуна улууска 376 бааһынай хаһаайыстыбата баар. Ааспыт сылга 5 хаһаайыстыба үлэтин тохтотто. Бааһынайдар 23213 гектардаах сири бас билэллэр, ити ийиттэн 8461 гектарын арендадаһан. Улууска баар ынах сүөһү 26,2 (8036 төбө), сылгы 41,2 (3543 төбө) барыһаманнары бааһынай хаһаайыстыбаларын ирээттарыгэр түнүсүр. Ол эрэри 13 бааһынай хаһаайыстыбата учуокка бөдөйтүн бас билитигэр сүөһүнү суруйтарбата. Ол иһигэр: Кытаанаахха (Халыттыман) (Захаров В. В.), Соловьевка «Кылыс» (Бахчанен А. С.), Хадаарга «Үрүң илгэ» (Андреев Д. Д.), Хатылыга «Новое время» (Логинов Н. Г.), Холтободо «Чыыма» (Габышев В.А. Георг.), «Холболоох» (Габышев Вик. Георг.), Чурапчы сэдизинньэтигэр «Хопуу» (Винокуров А. В.), «Сайылык» (Пудов В. П.), «Күнэй» (Анемподистов П. В.), «Аартык» (Борисова Е. П.), «Нэрэ» (Иеремисов В. И.), «Сылаг» (Макаров Э. И.), «Сир» (Макаров П. М.), «Агааһы» (Платонова С. Е.).

Сүөрү учуотун баһымытынан, бааһынай хаһаайыс-
тыбатын ахсаана лаппа адынаабыт. Улуус дьаһалга-

тып уураада тахымбатагынан, кинилэр Госрегистра-
тан убуллубанка учуоска смэдэялаа.

Аасыг сыга бааһынайдар 801 тонна оти, 4213 тонна үүтү оңордулар. Контрактация дуогабарын үүһкэ 104, эиһэ 77 бырыһыан толордулар.

Удуус үрдүнэн контракция дуогабара үүннэ туолла, экиэ бэрт кыраан туолбата. Соётоупка-
лыр тарилталар туттарбыт бородууксуяларыг
харчытын тута захсан-толоһон испэттэригтэн эти нэ
билэиньнэ быһаччы атыллыр буоллулар. Боро-
дууксуяны өнөрөөччү ханна батара—ол бэйэни
быраабан.

Кырымахтаах хара саһыл интитигинэн «Хадаар», «Мындагаайы», «Чыаппара» табаарыстыбалар, урукку «Харбала» акционернай общество базатыгар тариллибит хааччахтамыт эппиэтинэстөөх «Кырыма» общество уонна улуустаагы эгүүт комбината дьарыктаналлар. 1996 сылга киһилэр саһылларыттан 735 түрүбү ылылар, өртотунан биридн ийэ саһылан 2,6 оё ылыллыбыт буолладына. «Хадаарга» —4,2, «Чыаппарага» —3,4, «Харбалага» —2,8. Оттон эгүүт комбинатыгар биридн ийэ биридн оё тинисэр. «Мындагаайы» табаарыстыба сыл устата 14 ийэ саһылтан биһр да түрүбү ылбата. Хаһаайыстыбалар тиригэ анаан 593 саһылы өлөрдүүлэр. Виглэрин курдук, «Чыаппара» табаарыстыба племенной саһыл интитигинэн дьарыктанмыта хаһыс да сылытар барда. Оттон атын хаһаайыстыбалар Чыаппараттан атылалаан саһылларын боруодатын тупсарымыга тоёо эрө үлэни ыппаттар. Кыра, мөлтөх хаачыстыбалар саһыл тиригин мөлүһүйүүн суумада ылыах дьэтэххэ ыарахан. Республика атын улуустара племенной саһылы интэргэ анаан чыаппаралартан 60 саһылы атыласпыттар, ол иһигэр Амма улууһа 20, Уус-Алдан 30, Абый 10, оттон биһигиттэн «Мындагаайы» табаарыстыба эрэ 30 саһылы ылбыттар.

Сайн улахан хаймгнар түнэнэр, саасм ыһыгтан үүнүүнү мабатыбыт. Туорахтаах культурада 2127 гектары ыһан баран 27,5 бырыһыанын эрэ хомуһан, 281 тонна бурдугу ыллыбыт. Хортуолнуу ыһыта олорчу хаймгга хаарыйтарда. Онон быһыл саас ыһыга сизмэтэ суох олоробут. Хортуолнуу олордуутунан идэтиһэн дьарыктанар бааһынай хаһаайыстыбалара элбэх багайы гектарга хара көлөһүннэрэн тогон, сыраларын-сылбаларын бизрэн, ноцоот бөбөнү көрсөн олордон баран мэллийэн хаалаллара төһөлөөх хомотолоох буолуой. Ол курдун, Хопт» бобо «Наһаар» (Кардашевский В. Г.) 1995 сылга 12 гектартан 120 тоннаны үүннэрэн хомуйбута, оттон ааспыт сылга 7 гектарга олордон ыспыт сизмэтин да ылбата. Куһаран наардаах дииллэр эрэри, соробор оннук буолбат эбит. Волугурга «Адаам» (В. М. Дьячковский) бааһынай хаһаайыстыба 3 гектарга ыппымыста олордон 450 центнери хомуһан нэһилиэччэ атылыаата, эбэтэр гектартан ортотунан 150 центнери ыла.

Улус үрдүнэн, нэбилээнһини киллэрен турар, ааспыт сыллаахха 22253 тонна от соботуомкаданна. итин 1995 сылы кытта тэҥиэрэтэххэ, 48,3 бырыһааныгар тэҥ. Ол өрөөрү миэстэвэ кур оттоох буоланар, быһылгы кыстыгы этэннэ туоруур кыһаахтар.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Улууска 4 промышленный предприятия 146 киби үлөдир. 1995 сытан 26 кибииз ачылаа. Сыл устата 5 киби бара өтүгүн үлөлөрттөн урайдылар. Промышленный предприятиялар 14007 мол. солк. суумалаах бородууксууны отордулар. 1995 сылы кытта тапшытаахха, «Алма-Падани-Даймонти» ураты предприятияларга бородууксууны оторуу тапшыры түзөр. Ол курдук, улуустаагы типография (Бүтүтүн 2-с стр. көр).

СОЦИАЛЬНАЯ ВОШУРУОСТАР
ДЬУУДЛЭЫННИЛЭР

ДЬОКУУСКАЙ. Олунньу 7 күнүгэр Саха Республикатын Правительствотын учурааттаах мунньага буолла. Онон сунньунэн, социальной боппурускай дүүэлэлэһилиинилэр, Бастакынан үп министрэ Владимир Птицын «Бюджет эйгэтин үлөһиттэригэр хамнаһы төлөөһүн туругун уонна кэби суох оҕоруу дыһааһарын туһунан» ыһтыһынардыктык өҥөрдө. Олунньу 1 күнүгээди туругунан хамнаһ кэһэ 356,6 млрд. солк., бюджет таһынаары фондаларга—315,4 млрд. солк. буолла. Биир өттүнэн өҥөрөн таһаарар предпритиелар баһыйар үгүс өттүлэрэ кризискэ киирбиттэринэн сибээстээн, бюджет дохуота туолан испэт. Итинтэн сылтаан проблеманы хайдах быһаарабыт дииэ боппуруоһу тула сыттын мөккүөр табыста. Мунньах кыттылыаахтара бу боппуруска элбэх этигини киллэрдилэр, ол эрэһи биир санаага кэлбэтчлэр. Онон бу боппуруоһу үөрэтэн баран Правительство мунньагар сагалтан киллэрэргэ быһаарылынна

«Олох хаачмыстыбатын — үерэх хаачмыстыбатыг» дигэн Үерэх сэлэн программата дүүлэлэнилэн ымы-
лына. 2001 сыла дигри олоххо киллэриллэхтэх
программат 19 ведомстволар икки ардыларыааы
барыл баар: «Государственной политики хаачы-
ымы уонна нормативнай-правовой базаны тупсары»,
«Үөрөһи информациялааһын», «Дистанционнай үө-
рэтни», «21-с үйэ учебнига» уо.д.а.

Российская Федерация 1997 сэл тохсуньбу 1 күнээдэи 6-ф3 №-дөөх федеральной Союноугар сэл түбөөһиннэрэн, СР Правительствотоын муһыаһар «Үл» төлөбүрүн саамай кыра кээмэйн үрдэтэр туһунан» уураах ылылыһа. Билигин үлэ төлөбүрүн саамай кыра кээмэйн базовай ааһыллар единичата ыйга 83490 солк. буолла. Ол эрээри бюджет эйтэтин үлэ хиттэрин дуоһунастаах ақылааттарын үрдэтин биң, тарифнай сетканы хаттаан көрүү кэнниттэн онгоһул-лусба.

Итгэл тахьсан Правительство мунхаар «Саа-
хыбыг дэонг инбалиттэри уонна нэһилиэнньэ
кыаммат, үлэтиг кыага суох аргатын социальнай
өйөөһүн программата», «Олорор дыз, коммуналь-
най өгө толоруу тийгин бэрээдэктээһин уонна
олорор дыз итинэн коммунальнай өгө иһин го-
лөбүргэ компенсацияны биэриг бэрээдэгин туһунан»,
о.д.а. бопуруостар көрдүүнүлэр. Сигиди дьүү-
лэһин кэмисэр Правительство чилиэннэрэ бу бо-
пуруостары бэлэмнээһинигэ көмө итэҕэс уонна ко-
тутуу таһаармалыбытын бэлиттэтилэр, онон бүтэ-
һинтээх быһаарыы ылылдьыбата.

Мунһағы СР Правительствотын Председателя
Валентин Федоров салаһан ытты.

РЕСПУБЛИКА ИНТЭРИЭЫН—
БАЛТИКА КЫТЫЛЫҒАР

РИГА. Саха Республикатын атыгга-эргинтэ бэрэстэбилтэтибэтэ омур инвестицияларын тардыыга. Балтина уонна Скандинавия дойдularын хаһаайыстыбаннай субъектарын кытта хаһаайыстыбаннах сибээһи олохтоохунга, собулаһыларга итиннэ дуо-габардары түһэрсингэ үгүс өрүүтүөх үлэһи ыттар.

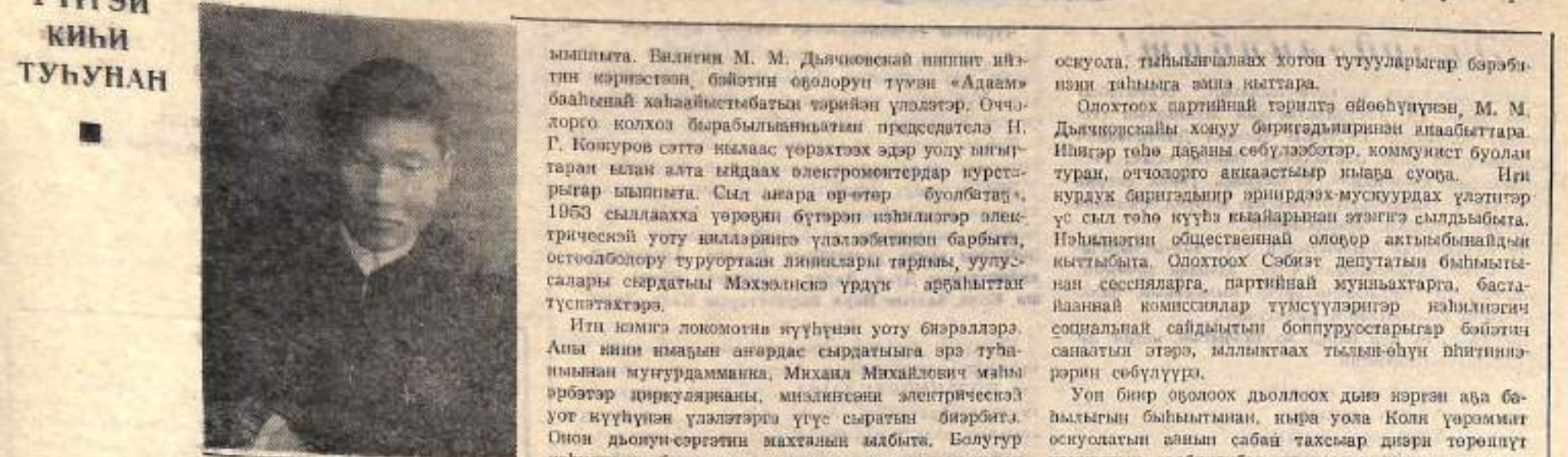
Атлы-аргынн бэрэстэнтэлэ Пантелеймон Сыро-
матников атэрини, бэрэстэнтэлистебэ Саха си-
риттэн төрүттээх дьонго уонна Латвияга үөрөнүө
саха студэннарыгар көмөлөһөр, республика Тас си-
бээскэ министерствотын линиятынан информацияны
муһунар уонна ырытар. Латвия рыногар үлээчир
АХШ уонна Голландия үп-харчы, инвестициобнай
компаниаларын кытта кэпсэтин уонна субалэтин, кэ-
тээн көрүү түмүгөр СР Тас сибээскэ министерство-
тугар «СР-га омок инвестициятын туһуван» сокуу-
га уларытымалары уонна эбиллэри киллэрэр туһу-
нан этин оһоһулунна, 1 мөл. АХШ доллара суума-
лаах СР-государственной заемун облигациятын Лат-
вия коммерческой бааннара атыылаһалларын туһу-
нан барыллаан кэпсэтин ыытылына.

Атыл-эргиз бэрэстэбинтэтин саннаатынан, Балтика, Скандинавия уонна Арҕаа Европа дойдударын компанияларын бэрэстэбинтэлэрин кытта көрсүүдэр уонна кэбэстиндэр туһалаах буолбуттара. Ити түмүгэр республика предпринимателарыгар, учреждениеларыгар биһирэ үлэлээһин кыахтарын туһунан өтүндөр оҥоһуллубуттара.

КИИН КУОРАТ ПРЕССАТЫН БААЛА

ДЬОКУУСКАЯ. Ааспыт бэстинсэсэ Нуучча драматической театрыгар кини куорат прессата бэйитин бастаан баалыгар түмүстө. Уһун салгымтылаах тыл этин суох этэ; биллиилэх артистар ылылалар, бэйэлэрин уустук идэлэрингэр уһулуочу ситиһиниэлэммит журналистарга дипломнар, наҕараадалар туттарылыннылар.

В. П. ПЕРМЯКОВА,
улуустабы статистика отделын начальнига.

Электро-уоту сабысынта

Ханнын бабарар нэһилиэккэ бэрт кытылээхтик, сынсап туттар, ол тынан баран, дьон ытыктабыллан туһанар, нэһилиэнчээ ортотугар убаастаар ытык кырдыаастар баар буолаллар. Бир онун иһинэн Мындааайы бөһүөлөгэр Михаил Михайлович Дьячковский I (норуокка биллэринэн Мэхээлискэ) буолар. Кини Хадбартан төрүттээх. Адалара уол биэр саастаагар олон, ийэтинин Болугур нэһилиэгэр көһөн киирбэттэрэ. Аны алта саастаагар төрөппүт ийэ-сүүрүмэ суолламмыта. Онон Мэхээлискэ төгүрүк тулаайах хаалбыта. Ити кэмгэ абадата П. Н. Дьячковская (хос аата Сайынны Харак) Нуотара үрөсү сүөһү-ас ниттэн, бултаан-алтаан олоһубута. Кини уоту бэйэтигэр ылан үрэх баһыгар таһаарар.

Манна сага чороччу улаатан иһэн Мэхээлискэ сүөһү үлэтигэр сыстыһан, абадатын аахха иһин-аах буолан көмөлөһөр, сайыннын оттоһор, кыһынны кыу-бахха нипит аһаларын, туһахтарын кэрийэн бултаан-алтаан киирэн үөрдөр-көтүтэр. Абадата үлэ-хамнаска сыстаас, булчут буолар чыгыллох снэин олус сөбүлүүр. Аба дойдуну көмүскүүр сарни бүтэрэ олох чугаһабытын кэннэ оччотобу Сэбиэт исполкомун председателэ П. К. Дьячковская Мэхээлискэни үөрэххэ ытталларыгар модьуйан Нуотарада сурук ыттар. Ону абадата сөбүлөөбөт, надыс биэрэн үөһиһэр. Уол оччону истэн баран утууар уута көтөр, үөрөнөргө бадата үүһэ-хаайа тутар. Ол иһин аргыс көстүбүчү хара күүһүнэн Мындааайыга киирэр.

Оччолорго Л. П. Адамова — Адаам эмээхсини тула-йах хаалбыт оҕолору нитэр этэ. Онон Мэхээлискэ үрэх баһыттан киирээт, киниэхэ сыстыбыта. Эмээхсин биэр-биэс тыла суох уолу оскуолада тэрийин

мыппыта. Билигин М. М. Дьячковская нипит ийэтин көрүстээн, бэйэтин оҕолорун түмэн «Адаам» баһынай хайаайыстыбатын тэрийэн үлэстэр. Оччолорго колхоз бырабыланынатын председателэ Н. Г. Косуров сэттэ ылаас үөрэхтөөх эдэр уолу ыгыттаран ылан алта ындаах электромонтердар курстарыгар ыппыта. Сыл аһара өр-өтөр буолбатаһа. 1953 сыллаахха үөрөһүн бүтөрөн нэһилиэгэр электрическэй уоту ылаарынга үлэстэбитинэн барбыта, остоолболору туруортаан линиялары тардыы, уулу-салары сырдатты Мэхээлискэ үрдүк арҕаһыттан түспэтэхтэрэ.

Ити кэмгэ локомотив күүһүнэн уоту биэрэллэрэ. Аны иһин иһарын аһардас сырдаттыга эрэ туһанынан мунуурдаммыкка, Михаил Михайлович майм өрбөтөр циркулярканы, миналтынэи электрическэй уот күүһүнэн үлэстэргэ үтүс сыратын биэрбитэ. Онон дьонун-сэргэтин махтаан ыабыта. Болугур нэһилиэгэр бастакынан этин уотун илтигитэр тутан туһаа таһаарыт кининэн М. М. Дьячковскаяны аа-баллар. Туруу үлэһити 1959 сыллаахха тиийэр көлө-төһүнүн тутарга итэҕэйэн, Чурапчыга трактористтар алта ындаах курстарыгар ыппыттар. Онтунатын ситиһинилээхтик бүтэрэн, модун техника муһатын туттута. Кини үлэтин бастаан күһүттэн трактор күүһүн мунутуурдук туһаныыга сүрүн болдомтотун уурбута. Оччолорго оту оҕустарыыга республикада бастык сылдыбыттаах. Муостарааччылар, нэбиһөөч-чылэр Мэхээлискэни үтүс көлөһүннэрин тоһон, ки-һэтин хойутаан туран ситэллэрэ. Михаил Михайло-вич оҕустарыыга хадьымала намыһах буолууттар сүрүн болдомтотун уурара. Кини ханнын да үлэни толорбутун иһин, бастаан туран, түс бэйэтиттэн уонна биэр-э үлэһини дөһөттөрүттэн үчүгэй хаа-чыстыбаны, болдосфор толорууну ирдирэ. Ити үтө-көннөх хаачыстыбата дьонго-сэргэ-э умнуллубат өйдөбүллэри хаалларбыта.

Урукку бедөһсүйбүт Ленин аатынан колхоз быра-быланынатын председателэ Е. С. Николаев өрүс умуор оҕуруот астарын үүннэринэн дьарыктанар биригээдэни-тэрийбитэ, оһоно бэрт улахан далаһыч-наах үлэ ыттылабыта. Онуоха ученай-агроном Г. М. Попов оччотобу Болугур учаастагын салалтаты-гар туруорсан. М. М. Дьячковскаяны бэйэтин бири-гээдэтигэр ыабыта. Кини манна даҕаны сирдэрбэтэ-рэ, биэр төһүү үлэһитинэн буолбута. Хөрүсүлүү, хаппыаста, оҕуруу, помидор үрдүк үүнүүлэрин ыа-быттар. Ол сыл батарыытын боппуруохун кыайбы-калар, үтүс эрэйи көрсүбүттэрэ. Ыксаан, Дьокүүс-кайга киллэрээри баарсаах сага катеры өрүһү өксөтөн адалбыттар да, күһүнгү тымныыга билдэ-ган, смалларын сиппэтэхтэрэ. Калин оҕуруот хайа-йыстыбатын үлэтин бастаан колхоз, оттон совхоз а-далталара үөмтэлээн өйөөбөннөлөр, кэхтигэ бар-быта. Ити кэнниттэн туруу үлэһиттэригэр ДТ три-торы итэҕэйбиттэрэ. Онон сүөһү аһылыгынан, оттук маһынан биэр күн хоту, иккис күнүгэр собуруу фермалары хааччылар, аны төһөрүгэр чааһынай ыаллар отторун тнэһэн кэлэрэ. Ол быһыгар сага

оскуола, тыһыанчалаах хотон тутууларыгар бэрэби-нэи таһыыга эмнэ кыттар.

Олохтоох партиянай тэрилтэ өйөөбүнүнэн, М. М. Дьячковскаяны хонуу биригэдиининэн аһаастытара. Ийэгэр төһө даҕаны сөбүлөөбөтөр, коммунист буолан туран, оччолорго аккаастыыр ылаада суоҕа. Ири нурдук биригэдиини ирирдээх-мускуурдах үлэтигэр үс сыл төһө күүһэ кыайарынан этэҕигэ сылдыбыта. Нэһилиэгин общественнай олоһор актыыбынайдык кыттыбыта. Олохтоох Сэбиэт депутатын быһымы-нан сессияларга, партиянай муһуһахтарга, баста-нааннай комиссиналар түмсүүлэригэр нэһилиэгин социальнай сайдыытын боппуруостарыгар бэйэтин санаатын этэрэ, млыктаах тыһы-оһун иһитиннэ-рэрин сөбүлүүр.

Уол биэр оҕолоох дьоллоох дьэ нэргэн аба ба-һыкытын быһымынан, кыра уола Коля үөрэммит оскуолатын аһын сабай тахсар дьэри төрөппүт комитетын солбуллубат председателинэн талыллан үтүө суобастаахтык үлэстэбитэ. Оскуола нитэр үлэ-лэригэр калдыа көмөлөһөрө, сүбэ-ама буолара. Мэ-хээлискэ-аах байдалары оҕолорго бары көрсүө-сэмэ-й бэрээдэктэринэн, үөрэхтэригэр ыһаһымыларынан холбурга сылдыбалара, ыттыллар бары обществен-най үлэлэргэ көхтөөхтүк кытталлара.

Герой-ийэ, билигин дьэ нэргэн тапталлаах ха-һаайката Христина Ионовнаһын 1953 сыллаахха М. М. Дьячковская ыал буолбуттара. Эппитим кур-дук, уол биэр оҕону нүөрсун үүннэрин олох кнэт аартыгар көрчөх тынан көтүттүлэр. Олоххо, үлэ-э актыыбынай позициялаах Мэхээлискэ 50-с сылларга оройуонна биэр биллэр спортсмен этэ. Кини оччо-лорго 5 км сиргэ сүүрүүгэ бастык бириэмэни көр-дөрбүтэ, 55 кг ыһаһыннаахтарга харсабайга, 10 км сиргэ хайыһарынан сүүрүүгэ иһис, кыһынны тросборьдэ (хайыһарынан сүүрүү, ыһык, граватаны быраһыы) үһүс миэстэлэммитэ. Тыа сиртгэр физ-культураны уонна спорду сайыннарыыга кини үтө-тө-өһөтө улахан. Ити тускулдаах дьмалатыгар эдэр ыччаттары кнэһиник түмэ тардыбыта.

Михаил Михайлович үлэ-э үрдүк ситиһинлэрин иһин партия райкомун, райсовет исполкомун, комсо-мол обкомун, райкомун Бочуотунай грамоталарынан үгүстүк наһараадаламмыта, оройуон Бочуотун кнэ-гэтигэр иккэлэриллибитэ. Билигин алта уонун лаһа-лаастар даҕаны үлэттэн иликтин араарбат. Сайынны оҕолорутар көмөлөһөн сүөһү аһылыгын соҕоту-оп-калаһар, ону таһынан нипилэргэ сүбэ-ама буолан хаппыаста үүннэринтинэн дьарыктаммытара хаһыс да сыла. Куһадаһа суох үүнүүнү ылааллар.

Олох кыра саастарыттан төгүрүк тулаайах хаалбыт Христиналаах Мэхээлэ саастарын тухары үлэни эрэ өрө тутан, элбэх оҕолонон-урууланан, дьылэһи-уоттанан Болугур нэһилиэгин биэр бастык ылаа, ытык кырдыаастара дөтөн өйө-дөһиэхтик, дьол-лоохтук, үөрэ-көтө олоһоллор.

Гаврил ПОПОВ.
Снимокка: М. М. Дьячковская I.

...Нарын-намчы сибэкки биэр оннук бөбөйдээһи-ни, харыстабыллаах сыһыаны эрэйэр. Ол тэнэ Чу-рапчы орто оскуолатын «Күөрэгэй» оҕо-ырыа ан-самбля хайа күн тэриллээбиттэн кинин төрүттээ-бит Р. Р. Савинн кыһаһымытынан сүтэн-симэллээн хаалбанка, олоххо араскы үүннэрэр, силэс тардар үтүө бадатын күннэтэ данаастыыр. Ыһата, «күөрэ-гөйдэр» улуус дьонго-сэргэтэ ыһыһа, биллнэр, би-һириир уонна көтөһэр.

Ласпыт нэдиэлэ ортотугар «Айыллан» Сынна-лан иһинигэр «Күөрэгэйдэр» күүтүүдэх, ол туо-һута сааланы толору көрөөччүлөх, дьөрө ннэһини бөлөхтээһилэр. Кнэһ программалаах концерт 40-тан тахса толорооччулаах хорунан садаланар. Сценаттан Чурапчы тыллаах бары кнэ туттар. «Чурапчы» днэһ ырыа оҕо ырыас, үрдүк нуолаһынан үрүччэ сүүрүтүнүү кутуллар. Оҕолорбут барахсаттар сүрөһү сүүйдэхтэрэ, куту туттахтара ол.

Оҕо-ырыа ансамбля бэйэтэ туспа суоллаах-нистээх коллектив буолан эрэрин бу концерты кырчаһаннар байаалары ылаан-садалаан салайынан мыппытара көрдөрөр. Конферансьелар Елена Ваинэ (5 ылаас) уонна Дима Монастырев (7 ылаас), билылгы смл-га С. А. Новгородов аатын сүтэр орто оскуодалара 125 сааһа туоларын. Үөрөдирин сыла буоларын ум-кубанка санатан туран, биэртөн-биэр нүөмэри дьо-һуһнаахтык биллэрэллэр. Хас биридий толорооччу сценада көгүллүк туттарын, көрөөччүлэри кытта сибээһи тутарга кыһанарын ойуччу тутан бөлөһүннэр сөп. Оҕолор толорор маастарыстыбалара үрдүн иһарэ харахха быраһыллар. Манна нүөмэрдэри до-буһуолдуу киирин-тахсыы аны урукку курдук суҕа. Бары фонограмманын ыһыы үөрэммиттэр.

Ансамбль кыра уонна улахан оҕолор бөлөхтөрү-гэр араһсан дьарыктанар эбит. Онон сага көлөһ-чылэр кнэһхэ тэннөһөр холбурдара толору баар.

КЭРЭ ЭИГЭТИГЭР Сценада — „Күөрэгэй“

Концерт буолан баран көрөөччүлэр сурахтарын сүүй-бүт нүөмэрдэрдэх. Олорго, бастаан туран, үрдүкү бөлөх «Водолазкаах уолаттарын» уонна эмнэ бу бөлөхкө кыргыттар ансамблларын толоруулары кн-рэллэр. «Көрсүн Чурапчы сага тахсан эрэр сулу-һун Бүөккэ Вөтүрүөбү!» — днэһ биллэрэр конферан-сье. Итинник «сулустар» ансамбляга аһыйаа суох-тара үөрдэр. Ол курдук, 1996 сылга республика-тааһы радио конкурсуун кыһыһаалаа. Амгалева Яковлева, Ира Сысодатина солдара эмнэ дохсул ытык тыаһынан доһуһолланиа. Уолсайынан, ээр-дэһин көрсүлүбэтэх нүөмэр суох буолла. Ордук кыра бөлөх кыргыттарын ансамблы уонна бу бөлөх «Водолазкаах уолаттарын» толоруулары улаха-ттаран өссө улахан ытык тыаһын ылла.

«Күөрэгэй» ансамбль иһинэн «Сандаһы» рок-бөлөх аата-суола эмнэ балаһча биллэр. Ону тэнэ нүөмэр-дэр быһастарыгар оҕолор бэйэлэрин «Мода-театрын» студияларын үлэһиттэн көрдөрдүлэр. Концеркта ово музыкальнай оскуолатын хореографическай кы-лааһын үөрэнээччилэрэ кыттыбыттар биэр сэрээх-ситтэ. Итинник сонун нүөмэрдэр элбэхтэр. Олортоң саамай өйдөбүлү хаалларбыта Елена Афанасьева (9 ылаас) буолла. Бу хорсун кыһы Ира үтүс нүө-мэрдэрин баһылаабыта сөхтөрдө. Ыһата, респуб-ликада биллэр Л. Троева бары нүөмэрдэрин толо-рор.

Концерт «Песня остается с человеком» днэһ то-лорооччулар уонна көрөөччүлэр уолсай ырыалары-нан түмүктэнэр.

Оттон иһин бу оҕо коллективын үлэтин иһтаран-һиртээн, эдэр курдук, нулиса дьэнигэр кыраһаан

кыттааччылары кытта билсэбин. Оҕолор бэрт комю-бойдуу, колкутук интервью биэрдилэр.

Алена Афанасьева: Ансамбляга хорга ыһыһыын, Ира оригинальнай нүөмэрдэригэр кн-к-боксингга дьарыктыыр Д. И. Винокуров үөрэллэ. Бастаан бөһэтэ талан млыктыгар 3 кыһ, 2 уол этибит. Билигин соҕотох хаалан дьарыстанабын. Ансамбляга сылдыарбын сөбүлүүбүн.

Амгалева Яковлева: Бэһискэ үөрэнэбин. Радио-конкурса «Сахам сирэ» днэһ ырыаһынан кыттан кыайбытын. Роман Романовичка дьарыктанабын. Ансамбляга сайдаары сылдыабын. Ырыһаһыт буолар-га үчүгэй куолаас уонна мичээр наада.

Вика Петрова: Сэттэ ылааспын. Манна сыл-дарык иһикибэр наада. Дьэһитон, көрөөччүлэртэн кыһыстыбаһа сценада тахсарга үөрөнөһүн.

«Водолазкаах уолаттар» (Айаал Никитин, Саһа Шестанов, Гали Каженнин, Христофор Матвеев): Роман Романович корон, булан сбрдаабыта. Онтон «Водолазкаах уолаттар» днэһ баар буолбуттук. Аһыһтын бэйэбит толкуйдааһыппыт. Мээнэ сыл-дарга бириэмэ суох. Күнүс 3 чаастан 6-7 чааска дьэри дьарыктанабыт. Өрөбүлгэ эмнэ. Сайын ла-һырта сылдыаһыппыт. Сиридойдуу көрөр үчүгэй. Аһа улуунугар, бэйэбит 9 нэһилиэннитигэр кон-цертаатыбыт. «Табык» рок-бөлөһү, «Бабочнаах уолаттарын» уонна бэйэбит санардым тахсан эрэр «сулуспутун» Бүөккэ Вөтүрүөбү сөбүлүүбүт.

С. П. Матвеева төрөппүт. Уолум уонна төрөппүт-тэр бары да манан дьарыктаахтарын олус сөбү-лээһиттэ. Ырыһаһыт да буолбаталлар, бу сайды-ларыгар улахан тирэх курдук саныыбыт. Уолум Христофор эрэ «Аһаһ сибиккылэрэ» үткүү нуру-һуотар дьарыктанара. Билигин бу «Күөрэгэй» ан-самблы ордордо. Калэ тувар.

(Бүтүүтүн 4-с стр. көр).

Эбэрдэлиибит!

Ытыктабыллаах салайааччыбыт, оскуолабыт директорун, СР Государственной Мунньаһын (Ил Түмэн) депутатын ГУЛЯЕВ Михаил Дмитриевич айымньылаах үлүг сыаналанан. Эйнэхэ «Саха Республикатын физическэй култураҥа уонна спорка үтүөлээх үлэһитэ» бочуоттаах аат илгэрлибитинэн итинтиг, истинник эбэрдэлиибит.

Эн салайааччы быһыстынан үтүө хаачыстыбатарың, кини далааһынаах үлэҥ, эбэрдэн эрчимиң, үлэһиттөрүң, үөрөнөөччүлөрүң кыһамыһың биһиги сана кыһамыһыгар кынаттыыр.

Көмүдүлээ бу күн бары махтабытын, истин саныбытын тирдэрибитин.

Үрдүк аат сармала
Үлэһит түстэтин,
Кини үлэҥ былаана
Ситиһи суолланан
Дизин алгыһытын тирдэбит.

Д. П. Коркин аатынан Чурапчытаагы республиканской спортивной орто интернат-оскуола коллектива.

х х х

Д. П. Коркин аатынан Чурапчытаагы спортивной орто интернат-оскуола директорун, СР Государственной Мунньаһын (Ил Түмэн) депутатын ГУЛЯЕВ Михаил Дмитриевич «Саха Республикатын физическэй култураҥа уонна спорка үтүөлээх үлэһитэ» үрдүк аат илгэрлибитинэн итинтиг эбэрдэлиибит.

Эйнэхэ үүнэр көлүөккө итингэ айымньылаах үлэһит, үтүө ситиһиниңэр, бэйэҥэр уонна дыһ көргөһүгэр чэгиэчэбдик доруобуһуң, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Улуустаагы үөрэх управлениета, үөрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитета.

х х х

Күндү коллегабыт РОМАНОВ Константин Константинович 60 сааскын туолбуккунан итинтиг, истинник эбэрдэлиибит. Баҕарабыт кытаанах доруобуһуң, эбэрдэн эрчимнээх үлэһит, эйигиниңиң саахымат, дуобат өрүү биһигэ артыстаһарыгар, дыһ көргөһүгэр дьолу-соргуну.

Дирин агро-оскуолатын администрацията, профкома, коллектива.

х х х

Сценаба—„Күөрэгэй“

(Бүтүүтэ, Иккин 3-с стр. көр).

Түмүкүр, сэдэх талааннаах, 1986 сылга республикатаагы баянистар конкурстарын кыһымылааба, үрдүк категориялаах музыка учуутала, «Күөрэгэй» ансамбль салайааччыта Р. Р. Савенны кытта көлөсөтүм. Онуоха Роман Романович былырын «Алло, мы ищем таланты!» диэн оскуолаҥа ытыллыбыт сүүмүрдээһин киниттэн элбэх оҕо кэлбитин, эн таһынан оскуола администрацията уолаттары ылан дьарыктымырҥар көрдөспүтүн, билгисин 41 оҕо сылдыарын көлөсүр, Гэстроль элбэһин тэҥэ, улахан гах-сылдыарынан былырын Дьокуускайга «Азия оҕолоро» фестивалыга кыттыбыттара буолар. Выйыл кулуи тутарга республикатаагы телеконкурса ыгырыллыбыттар. Көстөрүн курдун, мырдара кэҥир чинчилээх.

Ол эрээри салайааччы биһир түгэни бөлүтэбэти кинини эрэ сүөм түһэрэр. Ол—музыкальной инструментара, базалара мөлөһө. «Кытаабынайа, синтезаторбыт суоҕа мэхэйдээтэ. Эрдэ бырааппыттан ыллы туһаммытым. Кэлин Мугудайтан, тибэҥэр иккис үһүс сылбын Хайахсыттан уларсан сылдыабыт. Олус арайдаах, кыбыстылаах суол»,—дирин ниян.

Дьэ, ырыа ыһыаһын киниттэн күлүк өттүбүт тахсан кэллээ ити. Барытын оҕо тулуҥар динбит, бу күн эмнэ-манна оҕону итингэ улуустаагы научнай-практической конференция үлэһит бу концерт эрчиминэ түмүктөмүтэ. Оҕон маанык талааннаах дьону харыстаан, кинилэр оҕолор сайдыыларыгар кымыс саҕар үтүө үлэһиттэргэр бүтүн улуус, үөрэх управлениета, орто оскуола салаалата үбүнэн көмөлөһүлөрө суһаллым наада буолбүт.

С. СМЕРНИКОВА.

Чурапчы сэлээнньэтигэр олорор күндүтүк саныыр, амарах санаалаах ийэбитин, эбэрдэһит, эдэһи-битин, үлэ ветеранын МАКАРОВА Анна Михайловна күн сириг көрбүтүг 65 сылынан не сүрэхпиттэн истинник эбэрдэлиибит.

Биһиги туспутугар күнүгэ удараабат кыһамыһың тапталың иһин диниң махтаабытын тирдэбит.

Эйнэхэ, күндү кинибиһигэр, кырдымыга барыммөккө, өссө да уһун сылларга биһиги өртөбүтүгэр чэгиэһиң сылдыартар, олорорго баҕарабыт. Эбэрдэһи кытта уолаттарың Руслан, Александр, кийинтэриң Дуся, Дария, сиэннэриң Юлия, Саша, Коля, балтың Варя, бырааттарың Коля, Дима.

х х х

Күндүтүк саныыр табыарыспытын, Кылаһи бөһүлөһүн олохтоохторун Александр уонна Анастасия ВОЛЬНИЦКАЯДАРЫ сана дыһаҥа кинибиһигэр эбэрдэлиибит. Алаһа дыһыт истиннэлэрэ арыһан алла турар бый-байылыт олохтоһуң, кэчээри ыччаккыт кини кэсэһин түстэтин, сайаҕас-сайдам майгыгыт ыраах-чугас дөбөтүгүтүн ыгыла-угуһа турдун, уһун үйэлэһиң, дьоллоох буолуң! Прокопий Захаров, Павел Скрыбин дыһ көргөһүгэр.

х х х

Күн-күбэй ийэбитин, тапталлаах эбэбитин, үлэ ветеранын, хоту көһөрүлүү кыттылааһын, Геройиң ПЕРМЯКОВА Мария Семеновна 70 сааскын туолбүт үөрүүлээх күнүгүн сүһүөхтээх бэйэбит сүтүрүйөн туран не сүрэхпиттэн итинтиг, истинник эбэрдэлиибит.

Күн сириг көрдөрөн, сүһүөхтүгүгэр туруоран, барыбытын үөрөхтээн, ыал оҕортоон, сиэннэриң бүө бэйдиң, сүбө-ама, тирэх буола олорорго бары махтаабытын тирдэбит.

Тапталлаах ийэбит саха алмаһың курдун кытаанах доруобуһулаах, өссө уһунуу-уһунуу дьоллоохтук олорорго баҕарабыт.

Оҕолоруг, кийинтэриң, күтүөтүң, сиэннэриң.

х х х

Күндү эдэһи-битин Анна Михайловна АММОСОВАНЫ 65 сааскын туолбүт үөрүүлээх күнүгүн аймахтарың ааттарыттан итинтиг, истинник эбэрдэлиибит.

Эйнэхэ кытаанах доруобуһуң, кырдыар диэни бэлбэккэ оҕолорго, сиэннэргэр куруутун өйөбүт, сүбэ-амаһыт буоларгар, күн сиригэр баар бары үтүөнү, дьолу баҕарабыт.

Эбэрдэһи кытта Ульяна, Иннокентий, Ирина, Егор, Дуля, Семен Аммосовтар.

ВИЛЛЭРИИ

Чурапчы сэлээнньэтин Октябрьскэй уулуссатын 36 №-гэр олунньу 14 күнүттэн араас табыары, аһы-үөлү атыллыыр «Матаба» диэн сана маһаһын аһыллар. Үлэһит бириэһитэ сарсыарда 10 чаастан күнэ 6 чааска диэри. Тел. 21-112.

Бу маһаһыңа сылдыаргытыгар ынырабыт!

АТЫЛЫБЫТ

ГАЗ-69 машина кузовун, арааматын, УАЗ-469 машина моторун, ходовойдарын, Микроавтобуһун Чурапчы—Дьокуускай маршрутун дьону таһабын. Биллэт сыаната—100 тыһ. солк. Тел. 21-428.

«САЙДЫ» СТУДИЯ БИЭРИИТИГЭР

Кулуи тутар 14 күнүгэр, бөтүнсөҕө, күнэ 8 чаастан Чурапчы орто оскуолатын «Сайды» оҕо телестудиятын оскуола 125 сыллаах үбүлүөйү көрсө биэриңгэ көрүң, оҕолорго Союз чемпиоһунарын бириһигэр көмүл тустууга республикатаагы аһаас турниры.

«Сайды» телестудия.

КӨННӨРҮҮ

«Сана олох» хаһыат бу дыһ тохсунньу 30 күнүгэһэ нүмэригэр бөһөттөмүт «Вэрдн бэрт Заһыан» диэн сурукка Е. Д. Макаров, М. А. Мача-сытова бириһитэри туттарааччылар ортолоругар албас киллэрэллэбиттэр.

ЧУОЛКАИДААҤЫН

Хаһыат тохсунньу 30 күнүгэр тахсыбыт «Олох-пүт эһитэ, нөлөр үйэ иһитэ» диэн ыстатыйа автордарынан буолаллар: А. Федотов, улуус дьаһал-татын баһылыгың солбуйааччы, В. Яковлев, «Илин эһэр» экономическэй сайдыы зонатын Чурапчы улуһугар баһастаһытала, В. Дыдаев, «ДиС» чаа-һынай предриятие салайааччыта.

АТЫЛЫБЫТ

«Москвич-412» автомашинаны, Мотоса, мотоцил-най өрөхтөнү барыт, саһаас мотуордаах, сүтүр сыдыар.

Бизия, Бу сыһа көрөр киһилээх.

Иветэнэр массынаны, Производственной, 22 ны лаастаах, тириһи тигэр.

Сыаналара—кэлэһитиңи, Билсэр тел. 22-104 (күнэ 8 чаастан).

х х х

Сага ГАЗ-53 (самосвал) автомашинаны, Сыаната—көлөһитиңи, Тел. 21-102.

Күндү ийэбит, эбэбит, хос эбэм, Урах-Күөс олохтооҕо, үлэ ветерана

СЫСОЛЯТИНА Мария Алексеевна

слушью 10 күнүгэр ыарахан ыарыһтан өл-бүтүн, диниһиң курутуһан туран, аймахтары-гар, табыарыстарыгар, билэр дьонугар иһи-тиннэрибит.

Оҕолоро, кийинтэриң, күтүөттэриң, сиэннэриң, хос сиэнэ, аймахтарың.

Кутурданырың тирдэһтэр:

—Эдэһи-дэри Мария Алексеевна өлбүтүнэ оҕолоругар, күтүөттэриңэр, кийинтэриңэр, сиэннэриңэр аймахтары Диринтиң, Хадаартан, Чурапчыттан Никоноттар.

—Уолугар күтүөттэриңэр Сысолятина Дми-трий Николаевича, кэргэниңэр Оксана Инно-кентьевнаа, оҕолоругар Игоренка, Ираба-бара оҕолоругар, аймахтарыгар Чурапчыттан Артемьевтар, Роголестар, Артемьевтар, Око-нешниковтар, Дьокуускайтан Павловтар.

Д. Д. Красильников аатынан Мугудайдаагы Ивановтар «Баҕа санаа» авторскэй оскуола-ла-рын социальнай педагога

ВАСИЛЬЕВА Екатерина Львовна

өлбүтүнэ диниң кутурданырың тирдэһтэр:

—Убаастабыллаах дьуһалар, Дьокуускай-даагы пединститут кэтэхтэн үөрөнөр студент-ката Екатерина Львовна өлбүтүнэ кэргэниңэр Николай Николаевичка, оҕолоругар, аймах-тарыгар, табыарыстарыгар ити институт социаль-най педагогикада отделениетын кэтэхтэн үө-рөнөр студениарын ааттарыттан Хадаартан Осипова Татьяна Николаевна уонна кини дыһ көргөһүгэр.

—Оскуола үлэһитигэр Дьячковская Алек-сандра саҕаһа Екатерина Львовна өлбүтүнэ Чурапчы 1 сүһүөх оскуолатын коллектива.

—Күндүтүк саныыр, таһыыр дьуһалар, үс оҕолоох ыал амарах ийэһ Екатерина Льво-ва өлбүтүнэ кэргэниңэр Николай Николаевичка, оҕолоругар, чуғас аймахтарыгар, дөбөт-түгэр Чыаппараттан Федоровтар, Пестриков-тар, Толоонтон Сокольниковы П. Е., Одьу-луунтан Никифорова В. Г.

—Алаҕар орто оскуолатыгар уонча сыл фи-зика учууталынан таһаарылаахтык үлэһэбит Васильева (Колесова) Екатерина Львовна аҕа саһыгар, үлэһит үгэниңэр сылдьан соһумар-дын ылдьан өлбүтүнэ кэргэниңэр Николай Николаевичка, оҕолоругар, биһигэ төрөөбүт-тэриңэр, аймахтарыгар Алаҕар орто оскуола-тын коллектива, Алаҕар иһилиһиң дьаһал-тата.

Бахсы Толоонун бэһэриһитин биһэри

САВВИН Михаил Гаврильевич

эдэр саһыгар хомолтолоохтук өлбүтүнэ ди-рин кутурданырың тирдэһтэр:

—Төрөһүттэриңэр, биһигэ төрөөбүттэриңэр, кэргэниңэр, оҕолоругар, аймахтарыгар уллат-ребсоюз бырабылаһыһытала, профкома.

Хайахсыт кэһилиһиң олохтооҕо

МАРКОВА Мария Елисеевна

өлбүтүнэ диниң кутурданырың тирдэһтэр:

—Кыһыһыгар кийинтэриңэр, Хайахсыт учас-тковай баһыһатын лабораныгар Мария Се-меновна Новгородова, кини оҕолоругар Ха-йахсыттан, Чурапчыттан Новгородовтар.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678704, г. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв. ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 1-333, отдел — 21-345, общий — 21-346.

Учредитель (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Набо-левская издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфедат», Газета изда-ется на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Издана га-зета 54897. Объем — 1 рл., 4 л. ил., на 4-х страницах.

ЗАКАЗ № 17.

Чурапчытаагы улускай типография Наболевской издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфедат», г. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв. Подписано и печать 12.02. 17 ч. Тираж 2916.

Автор суругар этиллэр саһа редакция полигастыгар ылдьа сен түбөһөр буолуһа, Суруһа ыһмалар саныһар киллэримастэригэр өл-лөһүһүң автор туһ баһыт түгэр.